

TUO-20 Hurтта Mia(UM)

13.09.2017

Asia

EU:n kauppasopimusten arkkitehtuuri – sopimusten jakaminen toimivallan perusteella

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU:n ja Singaporen väliset vapaakauppasopimusneuvottelut saatiin päätökseen lokakuussa 2014. Euroopan komissio pyysi heinäkuussa 2015 unionin tuomioistuimen lausuntoa suunnitellun sopimuksen toimivallan luonteesta. Pyynnön taustalla olivat komission ja neuvoston eriävät näkemykset suunnitellun sopimuksen toimivallasta. EU-tuomioistuin antoi lausuntonsa 16.5.2017. Valtioneuvosto on informoinut eduskuntaa asiasta 30.6.2017 (E-kirje UM2017-00704/ E 52/2017 vp).

Lausunnon analysointia on jatkettu kesän yli EU:ssa. Tuomioistuimen lausunnon seurauksena EU:n komissio on alustavasti ehdottanut, että tulevat kauppasopimukset ja neuvottelujen kohteena olevat sopimukset sekä valmiit kauppasopimukset, joita ei vielä ole allekirjoitettu, jaettaisiin 1) unioninsopimuksina tehtäviin laaja-alaisiin kauppasopimuksiin (ml. investointien markkinoillepääsy) ja 2) investointisuoja ja -riitojenratkaisua koskeviin sekasopimuksiin. Jaon suhteen EU:n komissio on todennut, että EU:n ja Kanadan väliseen CETA-sopimukseen palaaminen on kuitenkin poissuljettua.

Keskustelu Singapore-sopimuksen ja mahdollisten muiden kauppasopimusten jakamisesta toimivallan perusteella on seuraavaksi esillä kauppapoliittisen komitean päällikkötason epävirallisessa kokouksessa Tallinnassa 21.-22.9.2017.

Suomen kanta

On tärkeää, että suomalaiset yritykset pääsevät mahdollisimman aikaisessa vaiheessa hyötymään kauppasopimukseen sisältyvistä etuuksista, jotka parantavat yritysten markkinoillepääsyä ulkomarkkinoilla. Suomi suhtautuu sen vuoksi kauppasopimusten jakamiseen myönteisesti ja pragmaattisesti.

Suomi pitää edelleen myös investointisuojaa tärkeänä, olipa kyse sitten EU-sopimuksista tai jäsenvaltioiden kahdenvälisistä sopimuksista.

Pääasiallinen sisältö

Unionin tuomioistuim antoi lausuntonsa (2/15) EU:n ja Singaporen välisestä vapaakauppasopimuksesta 16.5.2017. Lausunnon mukaan EU:n ja Singaporen välinen sopimus kuuluu pääosin unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Ainoastaan seuraavat sopimuksen määräykset eivät kuulu unionin yksinomaiseen toimivaltaan, vaan unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan:

- sijoitusten suojaa koskevat määräykset siltä osin kuin ne liittyvät muihin kuin suoriin sijoituksiin EU:n ja Singaporen välillä
- sijoittajan ja valtion välisten riitojen ratkaisu ja
- institutionaaliset määräykset siltä osin kuin ne liittyvät jaettuun toimivaltaan kuuluviin määräyksiin.

EU:n komissio on ehdottanut EU:n kauppasopimusten jakamista:

- 1) laaja-alaiseen kauppasopimukseen (ml. investointien markkinoillepääsy), mikä olisi unionisopimus, ja
- 2) investointisuoja (suorat ja epäsuorat sijoitukset) sekä investointiriitojen ratkaisua koskevaan sekasopimukseen.

EU:n komission alustavan näkemyksen mukaan tuomioistuimen **ratkaisua tulee noudattaa tulevien sopimusten ohella myös jo käynnissä oleviin neuvotteluihin ja valmiisiin sopimuksiin, joita ei vielä ole allekirjoitettu**. Komissio pitää tärkeänä johdonmukaisuutta. Lähitulevaisuudessa mahdollisesti voimaansaattavia sopimuksia ovat Singaporen kanssa neuvotellun sopimuksen lisäksi Vietnamin ja Japanin kanssa neuvotellut vapaakauppasopimukset. Komissio huolena on, että sekasopimusmallilla eteneminen vaikeuttaisi sopimusten voimaansaattamista. Johdonmukaisuuden ohella on tärkeää, että yritykset ja kuluttajat pääsisivät hyötymään mahdollisimman nopeasti kolmansien maiden kanssa neuvotelluista etuuksista ja sitoumuksista. Esille on myös noussut kysymys tarpeesta muuttaa jo neuvoteltujen, mutta ei vielä voimassa olevien sopimusten jo hyväksytyt neuvotteluohjeita.

EU:n ja Kanadan väliseen vapaakauppasopimukseen CETAan (Comprehensive Economic and Trade Agreement) palaaminen on kuitenkin poissuljettua. Sopimuksen väliaikainen soveltaminen alkaa 21.9.2017.

EU:n komissio on julkaissut 13.9.2017 mandaattiehdotukset vapaakauppaneuvottelujen aloittamisesta Australian ja Uuden-Seelannin kanssa. Ehdotukset eivät sisällä investointisuoja tai -riitojenratkaisua.

Keskustelu kauppasopimusten arkkitehtuurista ja investointisuoja sopimuksista jatkuu EU:ssa.

EU:n jäsenvaltioilla on myös kahdenvälisiä investointisuoja sopimuksia. Suomella on tällä hetkellä voimassaolevia kahdenvälisiä investointisuoja sopimuksia 67 kpl.

Jäsenvaltioiden on tarvittaessa mahdollista hakea komissiolta lupaa myös uusille sopimusneuvotteluille.

Mikäli kauppasopimusarkkitehtuuria muutetaan, tämä ei vaikuta eduskunnan oikeuteen saada tietoja EU:n käymistä kauppaneuvotteluista.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

E-kirjettä on käsitelty kauppapoliittisen jaoston (EU2) kirjallisessa menettelyssä 12. - 13.9.2017.

Tuomioistuimen lausuntoa EU:n ja Singaporen välisestä vapaakauppasopimuksesta on käsitelty kauppapoliittisen jaoston kokouksessa (suppea kokoonpano) 18.5.2017 sekä asian käsittelyn kannalta keskeisille ministeriöille suunnatussa epävirallisessa keskustelutilaisuudessa 13.6.2017.

Eduskuntakäsittely

Tuomioistuimen lausuntoa koskeva E-kirje on toimitettu eduskunnalle 30.6.2017 (UM2017-00704, E 52/2017 vp).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ole suoranaisia taloudellisia vaikutuksia. EU:n kauppasopimusten nopeampi voimaantulo antaisi suomalaisyrityksille mahdollisuuden hyödyntää mm. sovittuja tullialennuksia ja markkinoillepääsyä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

EU:n ja Singaporen sekä EU:n ja Vietnamin välisten vapaakauppasopimusten allekirjoittamista, soveltamista ja tekemistä koskevat päätösehdotukset ovat odotettavissa syksyllä 2017 tai alkuvuodesta 2018.

Asiakirjat

Unionin tuomioistuimen lausunto 2/15

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ulkoasiainministeriö/ TUO-20, Marjut Akola, puh. 0295 351 105
Ulkoasiainministeriö/ TUO-20, Mia Hurttu, puh. 0295 350 060
Ulkoasiainministeriö/ TUO-10, Maria Pohjanpalo, puh. 0295 351 277

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Asiasanat	kauppapolitiikka
Hoitaa	UM
Tiedoksi	EUE, MMM, OKM, OM, TEM, TULLI, VM, VNK, YM
